

Valère Novarina

El furor que ve de França

Triomfa a la república ~ Sarkozy, #~%3 mai s'ha representat a Barcelona. M"~' apreciat #~ ~ públic , #~% la crítica gal·la, aquest autor popular , 'alternatiu' '/ una concepció ~~~ llenguatge "~~' radical. Potser #~% saldar ~ deute, ~ Brossa Espai Escènic ~, dedicarà ~ BarriBrossa d'enguany, \$(~ & celebrarà a ~, ^~%!'& espais ~ Ciutat Vella ~~~ 12 al 23 d'abril, amb la presència ~~~ mateix Novarina.

Per Oriol Osan

Fotografia: Théâtre ~ la Bastille.© Huma Rosentalski.

Valère Novarina (Chêne-Bougeries, Suïssa, 1947) és un dels autors més interessants del panorama teatral actual a França, molt apreciat per la crítica i el públic, malgrat tenir una obra complexa i complicada, que ratlla la (mal)denominada etiqueta d'alternativa, tot i no exhibir-se com a tal. La seva producció és molt extensa, tant pel que fa a obres teatrals com a textos de reflexió teatral. És programat regularment a París, en sales com el Théâtre de la Colline o el Théâtre du Chaillot amb gran èxit de públic, i l'any 2007 va ser l'autor convidat especial del Festival d'Avinyó. Amb tot, la seva peculiar escriptura no ha trepitjat pràcticament mai l'escena catalana, en part per l'ús extremament personal del llenguatge, difícil de transposar a la nostra llengua. Els cercles intel·lectuals catalans que el coneixen l'han hagut de seguir des de la distància.

Ara, però, aquest greuge es resoldrà parcialment, i tant l'autor com el seu particular univers estaran a l'abast de tothom i per a tots els públics. El Brossa Espai Escènic (qui millor que ells?), amb la voluntat de "posar llum a certes coses oblidades" li dedicarà el BarriBrossa d'enguany i Novarina vindrà a Barcelona, on fins i tot s'estrenarà una obra seva. Com cada any, hi haurà una oferta vehiculada a través d'un creador convidat. "En el treball de Novarina, amb la llengua i la plàstica, hi ha coses en comú amb Joan Brossa i amb les nostres avantguardes histò-

riques", explica Hermann Bonnín, un dels fundadors d'aquest petit espai de 60 localitats dedicat a les activitats teatrals i parateatrals lligades a la creació contemporània, quan se li pregunta el perquè d'aquesta aposta. "Ja ens havia motivat la seva Carta als lectors, i vàrem veure i ens va motivar extraordinàriament *L'Acte inconnu al Palau dels Papes*, al Festival d'Avinyó", afegeix.

Així, el BarriBrossa ("no és un festival ni una mostra ni un cicle, sinó un nucli d'accions relacionades amb les arts teatrals i la seva transversalitat", diuen els organitzadors), que enguany arriba a la setena edició, presentarà, entre altres activitats, els dos primers actes de la versió catalana de *L'Acte inconegut*, la seva darrera obra teatral, amb sis intèrprets i un cor de quinze veus, dirigit per Moisès Maicas, al Museu Picasso. Juntament amb aquesta posada en escena i de dues peces més basades en el món i les paraules de Novarina (*Éloge du réel* i *Devant la parole*), s'han previst exposicions d'obra plàstica, accions escèniques, lectures i conferències, comptant amb la presència de l'autor a Barcelona per procurar difondre'n la seva obra. Al Centre d'Arts Santa Mònica hi haurà, a més, a partir del dia 20 d'abril, un dels punts forts del certamen: l'exposició dels dibuixos amb tinta negra i llapis vermell que Novarina va fer dels 2.587 personatges de la seva obra *Le Drame de la Vie*. La mostra 'El Teatre del Dibuix' ajudarà a descobrir, per tant, l'obra d'un dels més destacats creadors de l'escena i l'art francès i europeu en la seva

polivalent faceta d'escriptor, dramaturg, escenògraf, pintor i dibuixant.

L'obra de Valère Novarina ha estat traduïda a moltes llengües (anglès, alemany, castellà, italià, portuguès, turc, hebreu, grec, romanès, eslovac, hongarès, suec), tot i que en català només s'havien traduït fins ara els textos 'teòrics' *Carta als actors* i *Per a Louis de Funès*, que van ser estrenats en un muntatge teatral al Festival de Sitges el 1993. També s'han traduït els textos breus *El drama dins la llengua catalana* (a la revista *Artics*, núm. 3), i *Caos i Jo sóc* (publicat a 'Escriptura i combinatòria', una mena de volum amb textos de diferents personalitats en ocasió d'un simposi que es va fer a Reus el 1994). Enguany arriben, per tant, dues noves propostes.

"El més característic de Novarina és, sens dubte, la seva mestria en l'ús del llenguatge, sovint d'alta volada intel·lectual, tant pel que fa als constants jocs verbals que constitueixen els seus textos, com la gran riquesa fonètica de la seva producció, que l'identifica d'una manera peculiar i que mereix els constants elogis de tothom", afirma Albert Arribas, un dels coneixedors a casa nostra de l'autor suís. Està avesat a l'aspecte fonètic de la seva extensa obra, ja que ha traduït al català *L'opereta imaginària*, de la qual se'n farà la lectura dramatitzada d'alguns fragments al mateix Brossa Espai Escènic, dirigida per Xavier Albertí, el dia 21 d'abril. El cos de l'actor -diu Novarina- s'expulsa per la paraula.

"Els seus textos són trampes i entenc que generi rebuig", afegeix Arribas. "És molt enrevessat i de lectura feixuga, metal·lingüístic, perquè una de les imatges bàsiques de les seves obres és la idea de menjar-se les paraules. Si no l'explores a fons no pots dir 'no m'interessa' perquè et deixes coses. A mi m'interessa perquè és un autor molt erudit, i alhora molt popular, molt còmic, i amb molts dobles sentits i connotacions sexuals".

L'humor és, precisament, un dels trets fonamentals de l'escriptura de Novarina, i permet articular amb gran coherència ideològica els conflictes metafísics amb els conflictes banals, creant d'aquesta manera un món on l'espectador s'hi veu reconegut, però sentint-se només emmirallat pel joc teatral explicitat per l'autor. Filosòfic però molt efectista, l'altre gran tret fonamental del dramaturg és el vertigen que la seva obra provoca en el públic, militant, controlat amb sorprenent precisió per ell mateix i integrat com a eix estructurador de la recepció de les seves posades en escena.

El BarriBrossa pretén, a més, a partir de l'obra de Novarina i dels nexes d'unió que hi ha amb creadors d'avui i d'aquí, de casa nostra, apropar-se a la poesia de Perejaume,

Víctor Sunyol i Lluís Solà, en posades en escena variades; guardar un espai per a nous talents d'avantguarda, amb un tast de textos d'Antonio Ortega i Marc Sardá; recordar els idil·lis d'amor místics de Jacint Verdaguer, Santa Caterina de Siena, Santa Teresa d'Àvila i Anna de Valldaura, o fins i tot recuperar Federico García Lorca. En definitiva, "un conjunt de propostes que ens apropen a tots aquells poetes de la paraula i

de la forma que han esdevingut genuïnament representants de les avantguardes del segle XX a Catalunya i, també, a creadors d'avui que extremen els límits de la materialitat de la paraula", afegeix Bonnin. El BarriBrossa 2010 es proposa, per tant, estendre una vegada més el camp creatiu a la reflexió i al debat des de les arts escèniques i, alhora, fer que aquestes dialoguin amb la plàstica i la poesia visual. ■

